The remains of a 16th-century industrial furnace were discovered at a depth of 3 m in it (Fig. 6).

Only in 2015 were the grounds of the park and hospital building complex more consistently investigated. It was determined that the cultural layer in the N part of this area began to form in the 17th century. To the N of the Baroque park, late 17th–18th-century structures were discovered: the remains of the fence erected in the late 17th century on the park's N boundary and demolished in the 19th century (Fig. 5), the remains of a footpath outside the park fence (Fig. 3), a fragment of the stone-paved street leading to the residence's production area (Fig. 4), and the remains of a masonry building demolished in the 19th century (Fig. 2). The thickness of the cultural layer in the area investigated to the S of the Baroque park was poorer and contained fewer finds. The earliest of the discovered finds was a fragment of a stove tile from the first half of the 16th century (Fig. 1).

Vismantas Muralis

Mirabelio įtvirtinta dvarvietė

2015 m. gegužės mėnesį buvo vykdomi archeologiniai žvalgymai Mirabelio įtvirtintoje dvarvietėje (UK 5279) (Kupiškio r.). Žvalgyta jos aikštelė ir žemuma bei į kultūros vertybių registrą neįrašyta neaiškios paskirties stačiakampio formos duobė, kuri yra sklypuose (kadastro nr. 5707–0012–0162 ir 4400–0298–0861). Darbų metu vizualiai žvalgytas 5 ha plotas, o metalo ieškikliu žvalgyta dvarvietės aikštelė, ją suskirstant į 4 sektorius – iš viso 6800 m² plotas (1 pav.). Aptikus signalą buvo kasama ne giliau kaip 20 cm. Radinių vietos lokalizuotos GPS imtuvu *Trimble R10*.

Mirabelio karinius įtvirtinimus sudaro stačiakampio formos lygi aikštelė su rūpestingais suformuotais šlaitais (2 pav.). Aikštelės ilgis R–V kryptimi – 170 m, plotis Š–P kryptimi –

1 pav. Žvalgymų Mirabelyje situacijos planas: 1 – įtvirtintos dvarvietės teritorija; 2 – įtvirtintos dvarvietės apsaugos zona; 3 – neaiškios paskirties stačiakampės duobės vieta; 4 – vizualinių žvalgymų vieta; 5 – žvalgymų metalo detektoriumi vieta. V. Muralio brėž.

Fig. 1. Situation plan of the surveys at Mirabelis: 1 – grounds of the fortified manor site; 2 – protected zone of the fortified manor site; 3 – the site of the rectangular pit with no clear purpose; 4 – site of the field-walking survey; 5 – site of the metal detector survey

2 pav. Mirabelio įtvirtinimai iš PR. V. Muralio nuotr.

Fig. 2. The Mirabelis fortifications, as seen from the SE

3 pav. Žvalgymų metu rasti metaliniai radiniai. V. Muralio nuotr.

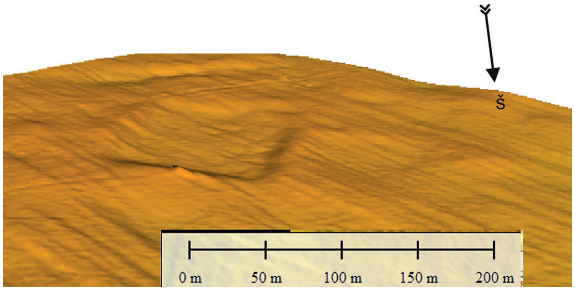
Fig. 3. Metal finds discovered during the survey

85 m, plotas – daugiau kaip 1,5 ha. Aikštelės V pakraštyje supiltas 92 m ilgio pylimas, kurio aukštis nuo aikštelės siekia apie 1,3–1,4 m, o nuo papėdės – 2,6–2,8 m. Pylimo plotis prie pagrindo – apie 5 m. Aikštelė ilgą laiką buvo ariama. Šlaitai palyginti neaukšti: nuo 3–3,5 m P dalyje iki 0,5–1 m ŠR dalyje (V ir Š dalyse – 2–2,5 m). PV aikštelės kampe yra 12–13 m pločio R–V kryptimi ir 15 m ilgio Š–P kryptimi žemių sampilas. Įtvirtinimų Š pusėje yra žemuma, apaugusi krūmais, nedideliais medžiais. Iš čia buvo imamas gruntas formuojant įtvirtinimų teritoriją. Žemės paviršius įtvirtinimų papėdėje aukštėja P–Š kryptimi.

Mirabelio dvarvietės aikštelėje metalo ieškikliu žvalgyta teritorija buvo suskirstyta į 3 sektorius po 180x10 m ir vieną 140x10 m dydžio. Žvalgymų metu rastas 31 radinys (3 pav.), datuojamas XVI–XX a. viduriu. Tai kaltiniai vinys, Jono Kazimiero šilingas (1665 m.), keletas šovinių kulkų, šrapnelis. Pastarieji liudija XX a. karinius įvykius. P pylimo šlaite rastos plytų duženos bei tarpusavyje rištų plytų konstruk-

cijos tik patvirtina ankstesnių tyrėjų teiginius, kad Mirabelio aikštelės pakraščiai yra mūryti iš akmenų ir plytų. Žemuma, kuri užima apie 2 ha plotą, yra taisyklingo stačiakampio formos, 120x80 m dydžio, stačiais šlaitais, kurių dugno reljefas yra kalvotas. Viduryje R–V kryptimi yra iškastas 5 m pločio griovys, matyt, atlikęs gynybinę funkciją. Mirabelio aikštelės ir žemumos kompleksą, kuris užima apie 3,5 ha plotą ir yra įvardytas kaip įtvirtinta dvarvietė, greičiausiai galima priskirti XVI–XVII a. patvariosios fortifikacijos (ilgalaikio naudojimo) tipui.

Sklypų kadastro nr. 5707–0012–0162 ir 4400–0298–0861 teritorijoje yra ūkinės paskirties žemė, laukai ariami. Žvalgyta taisyklingo stačiakampio formos 150x100 m dydžio dauba, ties kurios kraštais yra 1–2 m aukščio, 15–25 m pločio aukštuma (4 pav.). Iki galo lieka neaiški šios vietos paskirtis. Manoma, kad tai buvusi molio ruošos ir plytų gamybai skirta vieta, kurios gaminiai naudoti Mirabelio įtvirtintos dvarvietės statybai, arba karinės lauko stovyklos – trumpalaikės fortifikacijos vieta, kurios gynybiniai grioviai greičiausiai yra užpilti. Pagal formą, pritaikymą aplinkoje galima spėti, kad tai XVI–XVII a. keturkampis redutas.

4 pav. Neaiškios paskirties stačiakampė duobė LiDAR plane.

Fig. 4. A rectangular pit, which has no clear purpose, in the LiDAR plan

The Mirabelis Fortifications

In 2015, a fieldwalking survey (a total of 5 ha) was conducted on the grounds of the Mirabelis Fortified Manor site (Fig. 2) (Kupiškis District, NE Lithuania) and at the site of a rectangular pit with no clear purpose (Fig. 1). A metal detector survey in 6500 m^2 of the fortified manor's court yielded 31 15th–20th-century artefacts (Fig. 3). During the survey, it was confirmed that the slopes of the Mirabelis court had been paved with bricks and perhaps stones and a rectangular object, which has no clear purpose but was apparently a redoubt or a site for preparing clay for the production of bricks, was discovered (Fig. 4). The objects date to the 16th–17th centuries.

Roma Songailaitė

Mantagailiškio dvaras

2015 m. Mantagailiškio buvusios dvaro sodybos teritorijoje (UK 80) (Biržų r.) buvo tęsiami dar 2012 m. pradėti archeologiniai tyrimai (*ATL 2012 metais*, V., 2013, p. 667; *ATL 2013 metais*, V., 2014, p. 217–220; *ATL 2014 metais*, V., 2015, p. 239–242). Tyrimų vieta – dvaro teritorijos ŠV dalis, kurioje 2013–2014 m. lokalizuota senojo XVI a. II pusės – XIX a. pr. Montigailų ir Kuševelskių dvaro gyvenamojo namo vieta. Iki 2013 m. apie šią vietą buvo žinoma, kad iki 1985–1986 m. čia stovėjo medinis namas, statytas Holstenų apie 1890 m.

Iš dokumentų žinoma, kad 1815 m. Mantagailiškio dvaras priklausė Ignacijui Kušelevskiui, o 1828 m. Padaičių dvaro dvarininkas Karolis Holstenas buvo vedęs Konstanciją Kušelevską iš Mantagailiškio dvaro. Apie 1835 m. kaip dvaro įpėdiniai minimi Konstancijos broliai Mykolas ir Mauricijus, kas leistų manyti,